

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра культурології

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
З ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА»**

**для здобувачів вищої освіти
денного відділення I курсу
(відповідно до вимог ECTS)**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальності – D8 «Право», D9 «Міжнародне право»
Рік набору – 2025

Харків
2025

УДК [008+930.85](477)(07)
Н15

Укладачі:

В. М. Пивоваров, О. В. Уманець, О. В. Прудникова, Ю. А. Меліхова

*Рекомендовано до видання науково-методичною радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол №4 від 28 серпня 2025 р.)*

Навчально-методичний посібник з дисципліни
Н15 «Українська культура» для здобувачів вищої освіти денного відділення I курсу (відповідно до вимог ECTS) / [уклад.: В. М. Пивоваров, О. В. Уманець, О. В. Прудникова, Ю. А. Меліхова] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. культурології. – Харків, 2025. – 52 с.

© Пивоваров В. М., Уманець О. В.,
Прудникова О. В., Меліхова Ю. А.,
укладання, 2025

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальний розрахунок годин лекцій, семінарських занять і самостійної роботи	9
2. Програма навчальної дисципліни.....	10
3. Плани семінарських занять і тематика повідомлень	14
4. Організація контролю знань	23
5. Самостійна робота	27
5.1. Обов'язкова самостійна робота	27
5.2. Вимоги до підготовки та оформлення повідомлень, критерії оцінювання	27
5.3. Вимоги до конспектування, критерії оцінювання	31
5.4. Вимоги та рекомендації до написання тез доповідей на науково-практичну конференцію	34
6. Підсумковий контроль успішності	35
7. Орієнтовний перелік питань до іспиту	38
8. Список рекомендованої літератури	42
8.1. Додаткова література	43

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Українська культура» як компонент гуманітарного та соціально-економічного циклу наук входить до ядра освітньо-професійної програми за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти і спрямована на формування загальних і фахових компетентностей за спеціалізаціями в рамках узагальненого об'єкта юридичної практики.

Відповідно до сучасних реалій буття української нації, суспільного осягнення нагальної потреби формування нового образу сучасного представника національної еліти, позначеного високим рівнем розвитку громадянської компетентності та усвідомлення власної місії рушія громадянського суспільства, відповідно до положень «Концепції громадянської освіти в Україні», схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.10.2022, опанування навчальної дисципліни «Українська культура» відповідає сучасній пріоритетності орієнтації здобувачів вищої освіти на суспільні, культурні цінності української нації та суспільно-державні, національні цінності та на усвідомлення національної ідентичності.

Мета навчальної дисципліни «Українська культура» – надання систематизованих знань із фундаментальних питань сутності культури, історії та специфіки української культури, що слугуватимуть основою для формування гармонійної особистості та патріотичної громадянської позиції юриста як представника інтелектуальної еліти нації.

Завданнями навчальної дисципліни «Українська культура» в загальнокультурному, громадянсько-суспільному, когнітивному, ціннісно-орієнтованому та комунікативному модусах є:

- формування особистісних аксіологічних орієнтацій в сучасному мультикультурному світі;
- формування свідомого почуття національної ідентичності на основі осмислення сутності та специфіки національної системи цінностей;
- усвідомлення культурного спадку нації як основи ідентифікаційного процесу та фундаменту буття сучасного громадянського суспільства;

- формування соціально-гуманітарної ерудованості;
- усвідомлення сутності та динаміки історико-культурного процесу та його чинників;
- усвідомлення взаємозв'язків української культури та права України;
- усвідомлення особливостей розвитку української культури та її взаємозв'язків із світовою культурою;
- формування осмисленого розуміння культурних досягнень української нації;
- усвідомлення мультикультурного розмаїття сучасної України;
- цінування мультикультурності та формування толерантного ставлення до інших культур;
- розуміння особливостей сучасного стану національної культури та сутності змін у різноманітних сферах духовного життя;
- усвідомлення специфіки сучасної промоції досягнень української національної культури;
- формування свідомої орієнтації здобувачів вищої освіти на збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей;
- формування навичок збору та критичного аналізу інформації;
- формування навичок саморозвитку та самовдосконалення;
- формування свідомої патріотичної позиції правника як представника інтелектуальної еліти нації.

Опанування навчальної дисципліни «Українська культура» передбачає формування в здобувачів вищої освіти таких предметних компетентностей:

- знання та розуміння категоріально-понятійного апарату з питань феноменології та онтології культури;
- знання та розуміння сутності, структурної та функціональної специфіки культури;
- знання та розуміння рис української культури, менталітету та системи архетипів;
- застосування знань щодо специфіки національної культури та менталітету в професійній діяльності;
- розуміння і застосування знань щодо специфіки націєтворення та динаміки світового та національного процесу культуротворення в професійній діяльності;

- розуміння і застосування знань щодо парадигмальних основ різних історико-культурних епох;
- здатність генерувати судження щодо історико-культурної обумовленості духовних здобутків національної та світової культури;
- здатність до застосування знань для співвіднесення духовних здобутків світової та української культури з певним етапом історико-культурного процесу;
- здатність генерувати судження щодо специфіки співвіднесеності шляхів розвитку світової та української культури;
- знання здобутків і провідних персоналій української культури, зокрема українських правників, у контексті етапів історико-культурного процесу;
- знання та розуміння актуальних проблем сучасної української культури;
- знання специфіки культуротворчої діяльності та культурних здобутків української діаспори:
- здатність до спілкування у тому числі у професійній площині в умовах культурного різноманіття; здатність генерувати судження щодо сутності та специфіки сучасного діалогу культур;
- здатність генерувати судження щодо впливу традицій і досягнень української культури на зміст професійної культури правника; здатність до застосування знань як основи свідомої, патріотичної, громадянської позиції, спрямованої зокрема на збереження духовних досягнень національної та світової культури.

Формування предметних компетентностей навчальної дисципліни має сприяти досягненню таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня (базова компонента), як:

- демонструвати здатність до розвитку інтелектуального потенціалу на основі знання та розуміння категоріально-понятійного апарату з питань культури;
- виявляти здатність до самостійного, критичного опрацювання інформаційних джерел;
- володіти засобами оптимальної комунікації в соціальній, зокрема професійній площині за умов міжнародної співпраці на підґрунті толерантного ставлення до інших культур;

- демонструвати здатність до коректного застосування термінології з питань культури, зокрема в професійній сфері;
- демонструвати знання сутності, структури та функцій культури як соціального явища;
- демонструвати знання та розуміння ментальних настанов і специфіки національної культури;
- демонструвати знання та розуміння чинників формування специфіки й особливостей української культури на різних етапах історико-культурного процесу;
- визначати специфіку полілогу української культури зі світовою культурою в різні історико-культурні епохи;
- демонструвати знання найбільш вагомих духовних здобутків світової та української культури;
- демонструвати усвідомлення мультикультурного розмаїття сучасної України;
- демонструвати розуміння української культури як складової світової культури;
- виявляти проблеми у сучасному духовному житті України, вирішення яких вимагає нових системоутворювальних знань і прогресивних технологій, та пропонувати шляхи їх правового регулювання з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод;
- демонструвати здатність до формування патріотичної громадянської позиції.

Згідно з навчальним планом обсяг годин на опанування навчальної дисципліни становить 32 год. лекцій, 32 год. семінарських занять, 56 год. самостійної роботи.

Матеріал навчальної дисципліни «Українська культура» поділений на 3 змістові модулі, кожен з яких передбачає засвоєння знань щодо особливостей певного етапу еволюції вітчизняної культури:

- змістовий модуль I – «Феномен української культури» передбачає опанування питань щодо сутності та специфіки української культури;
- змістовий модуль II – «Українська культура від давніх часів до XVIII ст.» передбачає опанування питань щодо особливостей української культури від часів її становлення до часів поширення в ній

ідей Ренесансу та Просвітництва, а також особливостей взаємозв'язків української та європейської культури в контексті Середньовіччя, Відродження та Нового часу;

– змістовий модуль III – «Українська культура XIX – поч. XXI ст.» передбачає опанування питань щодо особливостей української культури Нового та Новітнього часів та її зв'язків зі світовою культурою XIX–XXI ст.

Підсумковою формою контролю є семестровий іспит.

**1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ,
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**
(з урахуванням специфіки формату навчання в 2025–2026 навч.р.)

Тематика навчального курсу	Усього	Лекції	Семінарські заняття	Само-стійна робота
Тема 1. Феномен культури в гуманітарному знанні.	5	1	2	2
Тема 2. Культура як суспільне явище	13	3	4	6
Тема 3. Особливості української культури	14	4	4	6
Тема 4. Джерела української культури.	7	2	1	4
Тема 5. Феномен культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	11	4	3	4
Тема 6. Культура України XIV–I пол. XVII ст.	12	4	4	4
Тема 7. Українська культура II пол. XVII–XVIII ст.	14	4	4	6
Тема 8. XIX ст. в історії української культури	14	4	4	6
Тема 9. Українська культура XX ст.	16	4	4	8
Тема 10. Українська культура кін. XX – поч. XXI ст.	1	2	2	10
Разом годин / кредитів ECTS	120 /4,0	32	32	56

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Феномен української культури

Тема 1. Феномен культури в гуманітарному знанні

Джерела осмислення сутності культури в епоху Античності. Специфіка трактування сутності культури в епоху Середньовіччя. Антропоцентричне підґрунтя осягнення феномена культури в епоху Ренесансу. Динаміка осмислення сутності та структури культури в епоху Нового часу. Основні теорії та концепції культури в гуманітарному знанні Новітнього часу.

Тема 2. Культура як суспільне явище

Культура як суспільне явище. Визначення культури. Культура і природа, культура і цивілізація. Суб'єкт культури. Форми та сфери культури. Функції культури. Принципи типологізації. Субкультура і контркультура. Правова субкультура в системі української культури.

Національна культура – сутність і структура. Поняття «етнос», «народ», «нація». Особливості етнічної культури. Специфіка і структура національної культури. Традиції, новації, спадкоємність у системі національної культури. Національна ідентичність. Світова і національна культура – типи взаємодії культур.

Тема 3. Особливості української культури

Менталітет – сутність і чинники формування. Особливості менталітету українців. Поняття «архетип». Архетипи українців як фундамент менталітету. Специфічні риси української культури. Українська мова як чинник ідентифікації нації. Українська національна ідея: сутність та історія формування.

Модуль 2. Українська культура від давніх часів до XVIII ст.

Тема 4. Джерела української культури

Характеристика первісної культури. Культурні процеси часів прадавнини. Трипільська культура – специфіка та міфологічний світ. Особливості кіммерійської, скіфської та сарматської культур як складників культурного полілогу на теренах України. Культура Античності та її вплив на культурні процеси на українських теренах часів давнини. Особливості культури давніх слов'ян.

Тема 5. Феномен культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Особливості середньовічного типу культури. Мистецтво Європи часів Середньовіччя. Християнізація як визначальний чинник формування середньовічного типу культури в Київській Русі. Культурний діалог із Візантією та Західною Європою. Особливості культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства як середньовічного типу культури. Пам'ятки культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Тема 6. Культура України XIV – I пол. XVII ст.

Європейська культурна парадигма часів Відродження. Специфіка Італійського Відродження. Особливості Північного Відродження. Процеси Реформації в європейській культурі. Мистецтво Відродження.

Умови розвитку української культури XIV – I пол. XVII ст. Ідеї Ренесансу і Реформації в українській культурі. Процес духовної консолідації української спільноти. Культурні осередки: братства, церква, освітні заклади. Формування системи освіти. Книгодрукування. Діячі культури України XIV – I пол. XVII ст. Українське мистецтво XIV – I пол. XVII ст.

Тема 7. Українська культура II пол. XVII–XVIII ст.

Основні чинники специфіки європейської культури Нового часу. Основні риси культури Європи Нового часу. Художні процеси в європейській культурі XVII–XVIII ст. Умови розвитку української культури XVII–XVIII ст. Різностямованість культурних орієнтирів в Україні. Феномен українського бароко. Активізація процесів націотворення та доля української мови. Система освіти як осередок національного начала. Просвітницькі ідеї в контексті української культури. Діячі культури України II пол. XVII–XVIII ст. Художня панорама України II пол. XVII–XVIII ст. Провідні діячі української культури II пол. XVII–XVIII ст.

Модуль 3. Українська культура XIX–XXI ст.

Тема 8. XIX ст. в історії української культури.

Особливості світового культурного процесу XIX ст. Специфіка світоглядних настанов у європейській культурі XIX ст. Проблеми на-

ціональної ідентифікації в європейській культурі XIX ст. Характеристика стильової панорами мистецтва Європи XIX ст. Особливості української культури XIX ст. та світовий культурний процес. Характеристика періодів національного духовного відродження в XIX ст. Проблеми національної самоідентифікації, національної еліти, ідеї національного самоствердження українського народу. Розмаїття напрямів діяльності української інтелігенції. Революційні ідеї в контексті процесу національної самоідентифікації. Лінгвоцентризм і проблеми буття української мови у вітчизняному культурному просторі XIX ст. Особливості структури та функціонування системи освіти в Україні у XIX ст. Діячі культури України XIX ст. у світовому та національному культурному просторах.

Проблеми буття національного мистецтва та його новаційні форми в XIX ст. в Україні. Особливості національної інтерпретації провідних стильових спрямувань у національному в мистецтві. Розквіт національного мистецтва в XIX ст. Стильові та жанрові традиції й новації в мистецтві України XIX ст. Меценатство як форма підтримки мистецтва. Діячі мистецтва України XIX ст.

Тема 9. Українська культура XX ст.

Основні риси світової культури Новітнього часу XX ст. Модернізм і постмодернізм як світоглядні настанови XX ст. Глобалізація як чинник культуротворення та її вплив на світову культуру. Художня картина світу Новітнього часу.

Актуалізація національного начала та піднесення значущості української мови в культурі УНР, Директорії та Гетьманату. Національно-ідентифікуюче, художнє, наукове, релігійне спрямування культуротворчої політики УНР, Директорії та Гетьманату.

Проблема збереження національно-культурної ідентичності в УРСР: «розстріляне відродження», Голодомор, лінгвоцид, доля української інтелігенції. Шістдесятництво та дисидентство в Україні. Українська культура часів «перебудови» в СРСР. Система освіти та розвиток науки в УРСР. Модерністські спрямування в українському мистецтві XX ст. Українське мистецтво часів панування соціалістичного реалізму. Художня діяльність шістдесятників як відбиття процесу інтенсифікації національної ідентифікації.

Тема 10. Українська культура кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Основні тенденції та проблеми духовного життя України на межі ХХ – поч. ХХІ ст. Національний та глобалізаційний напрями в сучасній вітчизняній культурі. Розвиток освіти, науки, культурно-освітньої роботи, засобів масової інформації та комунікації. Сучасні тенденції в українському мистецтві. Сучасне українське мистецтво як засіб промоції нового образу України у світовому культурному просторі. Мова як фактор національної ідентичності.

Взаємовплив розвитку української культури і права України на межі ХХ ст. – поч. ХХІ ст. Закон України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» від 21 серпня 2025 року №4579-ІХ.

Культуротворча діяльність української діаспори. Поняття діаспори та її ознаки. Особливості діаспорної ідентичності. Типологізація діаспор за Г. Шеффером. Функції діаспори. Українська діаспора як національно-політичний та духовно-культурний феномен. Передумови й чинники формування української діаспори. Еміграційні «хвилі» та геопросторова характеристика української діаспори: Особливості світогляду представників української діаспори. Культуротворча місія української діаспори. Створення українських релігійних громадських, культурно-освітніх, мистецьких осередків у світі. Етномовні процеси в українській діаспорі. Українська освіта в діаспорі та книгодрукування. Проєкт «Українська наукова діаспора» (2023 р.).

3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ТЕМАТИКА ПОВІДОМЛЕНЬ

Семінарське заняття № 1. Осмислення явища культури в історико-культурній динаміці (2 год.)

План

1. Осягнення явища культури в епоху Античності.
2. Особливості осмислення явища культури в контексті світоглядних орієнтирів Середньовіччя та Відродження.
3. Поняття «культура» у світоглядній парадигмі Нового часу.
4. Плюралізм напрямів осмислення явища культури в світоглядних обряях Новітнього часу.
5. Осмислення явища культури в українському гуманітарному знанні.

Тематика повідомлень

1. Основні концепції культури в гуманітарному знанні ХХ – початку ХХІ ст.
2. Еволюція концептуальних підходів до визначення сутності та структури культури в українському гуманітарному знанні.
3. Спадщина І. Огієнка та її значення для дослідження української культури.
4. Сутність та значення духовної культури у філософських працях П. Юркевича.

Література¹

Семінарське заняття № 2. Культура як суспільне явище (4 год.)

План

1. Сутність культури.
2. Структура і функції культури.

¹ Список рекомендованої літератури до всіх семінарських занять подано наприкінці методичного посібника

3. Типологізація культури.
4. Культура і цивілізація.
5. Національна культура – структура та особливості.
6. Національна ідентичність як основа національної культури.

Тематика повідомлень

1. Культура і природа.
2. Традиції і новації в системі культури.
3. Духовні цінності – сутність і специфіка.
4. Духовні цінності як основа системи духовної культури.
5. Субкультури в сучасному мультикультурному просторі.
6. Контркультура як компонент культури.
7. Проблема взаємозв'язку національного та світового в сучасній культурі.
8. Концепція культурної ідентичності у творчості Є. Маланюка.

Семінарське заняття №3.

Особливості української культури (4 год.)

План

1. Менталітет як основа національної культури.
2. Особливості менталітету української нації.
3. Архетип – сутність і специфіка.
4. Архетипи у системі української національної культури.
5. Основні риси української культури.
6. Українська національна ідея.
7. Мова та її значення для розвитку української культури.

Тематика повідомлень

1. Сутність і специфіка менталітету в контексті гуманітарного знання.
2. Менталітет й архетипи – усталені чи рухливі основи національної культури?
3. Теорія архетипів та її вплив на осмислення глибинних пластів національної культури.
4. Мова як чинник національної самоідентифікації.
5. Лінгвоцентризм як основа української національної культури.

6. Соціальні інститути в системі української культури (родина, освіта, церква, інститути комунікацій та ін.).
7. Особливості традиційної української культури.

Семінарське заняття № 4.
Джерела української культури (1 год.)

План

1. Особливості первісної культури.
2. Культура Трипілля – сутність і особливості.
3. Характеристика культури слов'ян.

Тематика повідомлень

1. Культурні досягнення найдавніших археологічних культур на території України.
2. Міф як форма пізнання і осмислення світу в первісній культурі.
3. Специфіка первісних релігійних вірувань.
4. Первісні форми художнього відображення світу.
5. Культури епохи первісності на теренах України.
6. Полілог культур на теренах України часів давнини.
7. Трипільська кераміка як концентроване втілення уявлень про світ.
8. Скіфське мистецтво як відбиття світоглядних орієнтацій.
9. Культура Античності в праукраїнських землях.
10. Характеристика культури міст-держав Північного Причорномор'я.
11. Духовний світ давньослов'янської доби.
12. Пам'ятки культури давньослов'янської доби.

Семінарське заняття № 5.
Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства
(3 год.)

План

1. Особливості культури Середньовіччя.
2. Характеристика культури Київської Русі як середньовічного типу культури.

3. Мистецтво Київської Русі як художнє відображення світоглядних орієнтацій епохи.
4. Культура Галицько-Волинського князівства.
5. Здобутки мистецтва Галицько-Волинського князівства.

Тематика повідомлень

1. Образ людини в культурі Середньовіччя.
2. Теоцентрична парадигма світобачення Середньовіччя та її відбиття у мистецтві.
3. Мистецтво Західноєвропейського Середньовіччя та Візантії.
4. Мислителі Київської Русі. Книжна справа.
5. Київський Софійський собор як символічне втілення християнської світоглядної ідеї.
6. Пам'ятки мистецтва Київської Русі.
7. Сакральний живопис Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
8. Літературні пам'ятки Київської Русі та Галицько-Волинського князівства як втілення світоглядних настанов епохи.
9. Особливості архітектури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
10. Музичне мистецтво Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Семінарське заняття № 6.

Культура України XIV–I пол. XVII ст. (4 год.)

План

1. Характеристика культури епохи Ренесансу.
2. Особливості Реформації.
3. Мистецтво епохи Ренесансу.
4. Умови розвитку української культури XIV–I пол. XVII ст.
5. Середньовічні традиції, ідеї Ренесансу та Реформації в українській культурі XIV–I пол. XVII ст.
6. Діяльність братств, розвиток освіти та книгодрукування.
7. Мовна ситуація XIV–I пол. XVII ст. в Україні.
8. Мистецтво України XIV–I пол. XVII ст.

Тематика повідомлень

1. Образ людини в культурі Ренесансу.
2. Гуманізм як основа культури епохи Ренесансу.
3. Новації в мистецтві епохи Ренесансу.
4. Культура в українських землях у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського.
5. Вплив Люблінської та Берестейської унії на розвиток культури.
6. Культура Відродження та Реформації як чинники розвитку української культури.
7. Ідеї ренесансного гуманізму в українській культурі XVI–XVII ст.
8. Братства та їх роль у піднесенні української національної культури кін. XVI–XVII ст.
9. Виникнення друкарської справи та її вплив на формування і розвиток системи освіти в українських землях у XVI–XVII ст.
10. Острозька академія та її роль у поширенні просвітницьких ідей.
11. Культуротворча діяльність Петра Могили.
12. Художні пам'ятки України XIV–I пол. XVII ст.
13. Ренесансні тенденції в мистецтві України XIV – I пол. XVII ст.
14. Феномен полемічної літератури в українській культурі.
15. Видатні діячі культури та мистецтва України XIV – I пол. XVII ст.

Семінарське заняття № 7.

Українська культура II пол. XVII – XVIII ст. (4 год.)

План

1. Світоглядні настанови європейської культури Нового часу.
2. Художній світ культури Нового часу.
3. Особливості української культури II пол. XVII – XVIII ст.
4. Феномен українського бароко.
5. Проблеми буття мови в контексті української культури II пол. XVII – XVIII ст.
6. Розвиток освіти та досягнення науки в національній культурі II пол. XVII – XVIII ст.
7. Мистецтво українського бароко.
8. Класицизм в українському мистецтві XVIII ст.

Тематика повідомлень

1. Образ людини в культурі Західної Європи XVII–XVIII ст.
2. Видатні постаті європейської культури епохи Просвітництва.
3. Енциклопедизм як духовно-інтелектуальний феномен культури Західної Європи XVIII ст.
4. Світоглядні принципи та характерні риси західноєвропейського бароко.
5. Класицизм як мистецтво героїчної громадянськості.
6. Рококо – мистецтво «галантної доби».
7. Реалізм у мистецтві Західної Європи XVII–XVIII ст.
8. Ідеї Просвітництва в українській культурі XVII ст.
9. Діячі української культури в європейському культурному просторі.
10. Феномен козацького бароко.
11. Українське та західноєвропейське бароко: загальне та особливе.
12. Література України в контексті барокових та класицистичних настанов.
13. «Сад Божественних пісень» Г. Сковороди як збірка барокової лірики.
14. Українські літописи барокового часу.
15. Український театр барокового часу.
16. Особливості українського барокового образотворчого мистецтва.
17. Бароковий стиль в українській архітектурі.
18. Музика українського бароко.
19. Дума як явище культури України.
20. Соціокультурний феномен кобзарства.

Семінарське заняття № 8.

XIX ст. в історії української культури (4 год.)

План

1. Характеристика світової культури XIX ст.
2. Провідні художні напрями XIX ст.
3. Особливості української культури XIX ст.

4. Характеристика періодів національного відродження в Україні в XIX ст.
5. Проблема вибору шляхів буття нації в діяльності суспільних об'єднань і громадських організацій.
6. Проблеми буття мови в Україні в XIX ст.
7. Система освіти в Україні в XIX ст.
8. Мистецтво України XIX ст.: пошуки та досягнення.

Тематика повідомлень

1. Проблема людини в європейській культурі XIX ст.
2. Романтичні світоглядні настанови в європейській культурі XIX ст.
3. Мистецтво романтизму.
4. Мистецтво реалізму XIX ст.
5. Натуралізм, імпресіонізм, символізм у мистецтві XIX ст.
6. Новації в європейському мистецтві XIX ст.
7. Українська культура XIX ст. в умовах бездержавності та лінгвоциду.
8. Малоросійство як руйнація української ідентичності.
9. Культуротворча діяльність української інтелігенції XIX ст.
10. Харківський і Київський університети як осередки духовної культури України XIX ст.
11. Ідеї романтизму, лібералізму і слов'янської єдності в діяльності суспільних організацій України XIX ст.
12. Науково-етнографічна діяльність української інтелігенції XIX ст.
13. Досягнення науки в Україні XIX ст.
14. Видатні постаті української культури та мистецтва XIX ст.
15. Меценатство як явище національної культури XIX ст.
16. Музична культура України XIX ст.
17. Шляхи розвитку українського театру в XIX ст.
18. Образотворче мистецтво та архітектура України XIX ст.

Семінарське заняття №9.

Українська культура XX ст. (4 год.)

План

1. Загальна характеристика культури Новітнього часу.
2. Модерн і постмодернізм як світоглядні основи культури XX ст.

3. Мистецтво ХХ ст.
4. Культура України часів УНР, Гетьманату, Директорії.
5. Основні риси культури радянського часу.
6. Особливості української культури радянського часу.
7. Буття української мови в ХХ ст.
8. Розвиток освіти та науки в Україні в ХХ ст.
9. Українське мистецтво ХХ ст.

Тематика повідомлень

1. Образ людини в культурі ХХ ст.
2. Художня панорама модернізму.
3. Мистецтво постмодернізму.
4. Феномен масової культури.
5. Український модерн.
6. Доля української інтелігенції в ХХ ст.
7. Тоталітаризм і українська культура.
8. Мистецький інтернаціоналізм М. Хвильового.
9. Суперечності розвитку української культури радянської доби.
10. Досягнення українських науковців у ХХ ст.
11. Розвиток української освіти у ХХ ст.
12. Шістдесятництво та дисидентство в ХХ ст.
13. Мистецтво соціалістичного реалізму в Україні.
14. Розвиток українського кінематографу. Українське поетичне кіно.
15. Український театр ХХ ст.
16. Культуротворча діяльність українських літературних об'єднань початку ХХ ст.
17. Українська література ХХ ст.
18. Образотворче мистецтво й архітектура України ХХ ст.
19. Музичне мистецтво України ХХ ст.

Семінарське заняття № 10.

Українська культура кін. ХХ – поч. ХХІ ст. (2 год.)

План

1. Характеристика культури межі ХХ–ХХІ ст.
2. Провідні тенденції духовного життя сучасної України.

3. Освіта та наука в сучасній культурі України.
4. Проблеми сучасного буття української мови.
5. Особливості художнього життя України кін. ХХ – поч. ХХІ ст.
6. Діаспора як явище культури – чинники та етапи формування особливості, функції, напрями діяльності.
7. Мистецтво української діаспори.

Тематика повідомлень

1. Сучасні проблеми культури інформаційного суспільства.
2. Проблеми духовного розвитку українського суспільства в умовах глобалізації.
3. Образ людини в культурі інформаційного суспільства
4. Проблеми самоідентифікації особистості в культурі кін. ХХ – поч. ХХІ ст.
5. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та Закон України «Про медіа» як чинник інтенсифікації процесу національної самоідентифікації та формування нового національного культурного простору.
6. Діячі сучасної української культури.
7. Розмаїття художніх пошуків у образотворчому мистецтві та архітектурі сучасної України.
8. Музичне мистецтво України кін. ХХ – поч. ХХІ ст.
9. Розмаїття художніх світобачень у мистецтві сучасної України.
10. Український театр і кінематограф кін. ХХ – поч. ХХІ ст.
11. Тематичні та образні обрії сучасного українського мистецтва.
12. Українська література кін. ХХ – поч. ХХІ ст.
13. Історія становлення української діаспори та її внесок у збереження національно-культурної спадщини українського народу.
14. Наукові та мистецькі здобутки представників української діаспори ХХ ст.
15. Культурно-просвітницькі осередки українсько діаспори у світі.
16. Видатні представники української діаспори.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань здобувачів передбачає:

– контроль якості засвоєння здобувачами програмного матеріалу навчальної дисципліни на семінарських заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, дискусія. Семінари, розраховані на 1 або 2 години аудиторних занять, оцінюються максимум в 1 бал. Семінари, розраховані на 3 або 4 години аудиторних занять, оцінюються максимум в 2 бали.

Розподіл балів

Модуль 1

Семінар 1 – оцінюється в 1 бал (максимум)

Семінар 2 – оцінюється в 2 бали (максимум)

Семінар 3 – оцінюється в 2 бали (максимум)

Має максимум 5 балів

Модуль 2

Семінар 4 – оцінюється в 1 бал (максимум)

Семінар 5 – оцінюється у 2 бали (максимум)

Семінар 6 – оцінюється у 2 бали (максимум)

Семінар №7 – оцінюється у 2 бали (максимум)

Має максимум 7 балів

Модуль 3

Семінар №8 – оцінюється у 2 бали (максимум)

Семінар №9 – оцінюється у 2 бали (максимум)

Семінар №10 – оцінюється в 1 бал (максимум)

Має максимум 5 балів

За результатами семінарських занять розраховується середнє арифметичне балів (максимум 17 балів за 3 модулі). Ця оцінка додається до підсумкової рейтингової оцінки, яка формується за результатами трьох контрольних робіт.

Контрольна робота оцінюється в 7 балів, максимальна оцінка за контрольні роботи – 21 бал, оцінка за контрольні роботи є складовою підсумкової оцінки знань;

– контроль самостійної роботи, яка здійснюється в одній із форм індивідуальної роботи: повідомлення, конспектування додаткової літератури (за запропонованим кафедрою переліком джерел), тези доповіді (на науково-практичній та науковій конференції), стаття (у співавторстві з викладачем). Максимальна оцінка за самостійну роботу – 2 бали.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої здобувач допускається до іспиту, – 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль						Самостійна робота здобувачів у формі індивідуальної роботи	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3				
с/з	Контрольна робота № 1	с/з	Контрольна робота № 2	с/з	Контрольна робота № 3			
Max 5	Max 7	Max 7	Max 7	Max 5	Max 7	Max 2	Max 60	Max. 100

Критерії оцінювання відповідей здобувачів освіти на семінарському занятті

1 бал – активна участь у семінарському занятті, яка демонструє готовність до відповіді на всі питання семінарського заняття та:

-високий рівень логічного, аналітичного, критичного мислення;

-володіння категоріально-понятійним апаратом у повному обсязі та здатність до його інтерпретування відповідно до специфіки історико-культурної епохи;

– знання та розуміння логіки та специфіки історико-культурних процесів;

– повне знання світоглядних основ історико-культурних епох;

– знання та розуміння специфіки національного процесу культуротворення;

– повнота характеристики та обґрунтованість суджень щодо історико-культурної обумовленості духовних здобутків національної та світової культури;

– знання та розуміння щодо співвіднесення шляхів розвитку національної та світової культури;

– знання щодо співвіднесення духовних здобутків світової та української культури з певним етапом історико-культурного процесу

– знання провідних персоналій української культури.

0, 5 бала – відносно активна участь, яка демонструє готовність до відповіді на питання семінарського заняття, а також:

– достатній рівень логічного, аналітичного, критичного мислення;

– загалом правильне застосування категоріально-понятійного апарату;

– відносне розуміння логіки та специфіки історико-культурних процесів;

– помилки у розумінні світоглядних основ історико-культурних епох;

– неповне знання та часткове розуміння специфіки національного процесу культуротворення;

– неповна характеристика духовних здобутків національної та світової культури;

– відносне розуміння щодо співвіднесення шляхів розвитку національної та світової культури;

– неповні знання щодо співвіднесення духовних здобутків світової та української культури з певним етапом історико-культурного процесу;

- часткові знання провідних персоналій української культури;
- низький рівень логічного, аналітичного, критичного мислення;
- помилки в застосуванні категоріально-понятійного апарату, знаннях щодо логіки та специфіки історико-культурних процесів;
- суттєві помилки в розумінні світоглядних основ історико-культурних епох, знаннях щодо специфіки національного процесу культуротворення та характеристики здобутків національної та світової культури;
- часткове розуміння щодо співвіднесення шляхів розвитку національної та світової культури;
- суттєві помилки у співвіднесенні духовних здобутків світової та української культури з певним етапом історико-культурного процесу та знанні провідних персоналій української культури.

Загалом максимальна оцінка за відповіді на семінарських заняттях – 17 балів

Письмові завдання передбачають перевірку рівня опанування термінології з відповідної теми (14 питань, зокрема у формі тестів).

Контрольні роботи проводяться у формі тестів після семінарів 3, 7, 10 (14 питань).

Оцінювання контрольних робіт:

- оцінка за правильну відповідь на кожне питання – 0, 5 бали;
- максимальна оцінка кожної контрольної роботи – 7 балів.

Загалом максимальна оцінка за контрольні роботи – 21 бал.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти – один із основних засобів опанування навчального матеріалу дисципліни «Українська культура» у позааудиторний час. Самостійна робота передбачає: виконання обов'язкової самостійної роботи, планування індивідуальної траєкторії навчання, раціональну організацію навчального процесу, доповнення знань, отриманих в аудиторний час, підготовку до аудиторних занять, опрацювання лекційного матеріалу та підготовку до іспиту.

5.1. Обов'язкова самостійна робота

Здобувач вищої освіти самостійно обирає одну із форм обов'язкової самостійної роботи:

-**повідомлення** (тематика повідомлень до кожної теми надана в планах семінарських занять);

-**конспектування додаткової літератури** (перелік запропонованих джерел визначає кафедра);

-**тези доповіді на конференції**.

Максимальна оцінка за обов'язкову самостійну роботу – 2 бали.

Обов'язкову самостійну роботу здобувач вищої освіти повинен подати викладачеві **винятково у визначений кафедрою термін**.

5.2. Вимоги до підготовки та оформлення повідомлень, критерії оцінювання

Повідомлення передбачає стислий огляд літератури з означеної проблематики з урахуванням новітніх досягнень гуманітарної думки та надання додаткової інформації. Робота над повідомлення проводиться в п'ять етапів.

Обсяг повідомлення визначається специфікою теми і становить орієнтовно 5–7 друкованого (рукописного) тексту.

Вимоги до оформлення роботи:

Робота має бути написана державною мовою з дотриманням норм академічної етики та наукового стилю, без використання сленгу, розмовної лексики. Виклад матеріалу повинен бути безособовим, без

використання займенника «я» та інших форм від першої особи. Замість цього *слід зазначити, що..., у дослідженні було виявлено...* та ін.

Текст друкувати у Word for Windows на білих аркушах формату А4. Береги: верхнє та нижнє – 20 мм; праве – 15 мм; ліве – 25 мм. Шрифт: Times New Roman, розмір (кегель) 14. Міжрядковий інтервал – 1,5. Вирівнювання по ширині.

Абзацний відступ має бути налаштований для всього документа. Не використовувати для цього клавішу Tab або відступи, не потрібні додаткові відступи між абзацами.

Робота повинна мати таку структуру:

Титульний аркуш.

План.

Вступ.

Основна частина.

Висновки.

Список використаної літератури.

Додатки (за потреби).

Важливо дотримуватися пропорційності розділів. Обсяг вступу не має перевищувати обсяг основної частини, а висновки мають бути не меншими за одну сторінку.

На титульному аркуші обов'язково вказати:

назву закладу вищої освіти та кафедри;

тему (заголовок) роботи;

прізвище та ініціали здобувача;

прізвище та ініціали, вчений ступінь, звання та посаду викладача;

дату написання роботи.

Зразок:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Факультет адвокатури

Кафедра культурології

Повідомлення на тему _____

Здобувач: ПБ, ...

курсу, групи ...

Науковий керівник:

ПБ, вчений ступінь, звання, посада

Харків – 2025

Джерелами необхідної інформації є: монографії, статті, підручники та навчальні посібники. Рекомендується звертатися до репозитарію закладів вищої освіти України, архівів наукових журналів категорії «В», у пошуку літератури доцільно скористатися ресурсами Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Повідомлення не передбачає звернення до загальновідомих джерел, на кшталт Wikipedia, блогів, а також ресурсів, на яких розміщені наукові матеріали із порушенням авторського права. Для написання повідомлення необхідно використати від 4 до 10 джерел, не більше одного найменування підручника.

Пошук літератури доцільно починати з вивчення списку рекомендованої літератури. Ознайомлення та вивчення літератури потрібно починати з підручника або навчального посібника, що уможливило орієнтацію в широкому проблемному полі обраної теми, виявлення ustalених у сучасному науковому дискурсі точок зору щодо конкретної тематики, уточнення найважливіших понять і термінів. Залучення матеріалів монографій та наукових статей надасть можливості відбити ті положення, що позначені різноманітням осягнення в науковому дискурсі та потребують власного ґрунтовного аналізу.

При порівнянні підходів різних авторів до конкретної проблеми доцільно зафіксувати спільні та протилежні позиції в поглядах науковців.

Структура повідомлення:

1. План
2. Вступ
3. Основна частина
4. Висновки
5. Список використаної літератури
6. Список використаних джерел

7. Додатки (за бажанням)

Список використаної літератури: бібліографічний опис джерел (наукові статі, монографії тощо), використаних під час роботи над темою. Рекомендована кількість – не менше 10 джерел. Бібліографічні джерела оформлюють відповідно до вимог та розміщують у алфавітному порядку прізвищ перших авторів.

Зразок :

Список використаної літератури

1. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю. П. Богущького. Київ : Знання, 2007. 679 с.

2. Прудникова О. В. Антицінності віртуального простору: філософський аналіз. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2017. №3 (34). С. 47–56.

3. Слюсаренко Т. О. Бандурне мистецтво в українському культурному просторі (на прикладі бандурного виконавства Слобідського регіону ХХ – поч. ХХІ ст.) : монографія. Харків : Право, 2018. 224 с.

Зразок посилань на електронні ресурси:

Дезідерій Еразм Роттердамський. Похвала Глупоті, або Похвальне слово Дурості, виголошене Еразмом Роттердамським / пер. В. Литвинова. URL: http://www.ae-lib.org.ua/texts/erasmus_fool_ua.htm (дата звернення: 10.09.2025).

Оформлення файлів (їхні назви) за умови надсилання повідомлення на корпоративну електронну пошту викладача з корпоративної електронної пошти здобувача вищої освіти. Кожному файлу з прикріпленим рефератом студент присвоює назву: **шифр групи, ПІБ, повідомлення** (без вказування теми), **дата-місяць-рік**.

Зразок: 18-25-01 Стасюк О. О., Повідомлення, 21.09.2025

Критерії оцінки повідомлення:

– рівень вивчення та критичного аналізу джерел за темою повідомлення;

– рівень осмислення основ та особливостей досліджуваної проблеми в історичній перспективі та стану її сучасної розробки;

– рівень узагальнення результатів, їх обґрунтування та висновків.

Бажаним є ознайомлення групи із результатами повідомлення та їхнє обговорення.

Шкала оцінювання повідомлення:

2 бали – структуроване, систематизоване, творче викладення матеріалу із відповідним застосуванням категоріально-понятійного апарату; самостійність і обґрунтованість висновків; опанування літератури (зокрема сучасної) з обраної проблематики (5–10 джерел); дотримання обсягів роботи; термінів складання роботи, норм академічної доброчесності, правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

1,5 бала – частково структуроване викладення матеріалу із частковим застосуванням категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни; часткова самостійність і обґрунтованість висновків; опанування літератури з обраної проблематики (4–5 джерел); дотримання обсягів термінів складання роботи, норм академічної доброчесності, суттєве порушення правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

1 бал – частково структуроване викладення матеріалу із частковим застосуванням категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни; часткова самостійність і обґрунтованість висновків; необґрунтованість висновків, відсутність опори на сучасні дослідження з обраної проблематики, наявність автоматично копійованого матеріалу, порушення обсягів роботи та термінів складання роботи, системне порушення правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

0,5 бала – невідповідність змісту роботи заявленій темі; безсистемне, часткове викладення матеріалу, наявність автоматично копійованого матеріалу, відсутність висновків, порушення обсягів роботи та термінів складання роботи, недотримання правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

0 балів – повідомлення є автоматичним копіюванням джерел, зокрема таких, що не відповідають науковим стандартам.

Повідомлення надсилаються викладачеві за тиждень до семінару, з яким пов'язана його тематика.

5.3. Вимоги до конспектування, критерії оцінювання

Конспект передбачає стисле та послідовне викладення змісту основного джерела інформації (наукової статті, параграфу або розділу монографії, розділу підручника, рекомендованого у списку літератури тощо).

Мета написання конспекту – фіксування важливої інформації з можливим подальшим її використанням. Завдання написання конспекту – формування навичок узагальнення та критичного осмислення інформації, формування власної думки щодо обробленої інформації.

Вимоги до конспектування:

- коректне позначення вихідних даних конспектованого джерела;
- відображення основних принципових положень матеріалу, зокрема – того нового, що досліджено автором тексту, загальних положень роботи, аргументів, наведених фактів, висновків;
- стисле викладення думок автора власними словами;
- конспектовані записи можуть чергуватися з дослівним цитуванням найбільш важливих визначень, положень, висновків і фактів.

Рекомендації до конспектування:

- попередній перегляд матеріалу для виявлення особливостей тексту, незнайомих термінів та понять;
- ретельний аналіз джерела для відокремлення головного від другорядного, виявлення основних положень та ідей (у розділах монографій, наукових статтях);
- стислий запис основних положень конспектованої роботи своїми словами, цитування (із дотриманням правил цитування) за необхідності;
- можливий власний коментар та питання по тексту;
- при конспектуванні рекомендованих підручників / навчальних посібників – порівняння точок зору авторів рекомендованого підручника / навчального посібника із кафедральним підручником.

Обсяг конспекту: до однієї третини початкового тексту.

Критерії оцінювання конспектування:

- актуальність конспектованої наукової роботи;
- змістовність конспекту, відповідність початковому тексту;
- відображення основних положень роботи автора;
- ясність, лаконічність викладу думок студента;
- наявність коректно використаних цитат;
- наявність власних висновків;
- відповідність оформлення вимогам, грамотність викладу, відповідність терміну складання самостійної роботи.

Шкала оцінювання конспектування:

2 бали – актуальність конспектованої наукової роботи; змістовність конспекту, відповідність початковому тексту; відображення основних положень роботи автора; ясність, лаконічність викладу матеріалу; коректність цитування та дотримання норм цитування; наявність висновків; відповідність оформлення вимогам, грамотність викладу; відповідність терміну складання самостійної роботи.

1, 5 бали – актуальність конспектованої наукової роботи; часткова змістовність конспекту; перевага переписування матеріалу над конспектуванням; недотримання норм цитування; формальність висновків; відповідність термінам складання самостійної роботи. актуальність конспектованої наукової роботи; часткова змістовність конспекту; перевага переписування матеріалу над конспектуванням; недотримання норм цитування; формальність висновків; відповідність термінам складання самостійної роботи.

1 бал – автоматичне переписування матеріалу; недотримання норм цитування; формальність висновків. невідповідність оформлення вимогам; відповідність термінам складання самостійної роботи.

0,5 бали – автоматичне переписування матеріалу; відсутність висновків; невідповідність оформлення вимогам; порушення термінів складання самостійної роботи.

Зразок написання та оформлення конспекту першоджерела

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра культурології

Конспект першоджерела

(повне прізвище автора, повна назва роботи, місце та рік видання, сторінки конспектованого матеріалу) _____

Здобувач:

ПІБ, курс, група ...

Науковий керівник:

ПІБ, вчений ступінь, звання, посада

Харків – 2025

Текст:

Актуальність обраної для конспектування роботи. Обґрунтувати важливість обраної роботи для опанування курсу «Українська культура» (окремих тем курсу).

Викладення основних положень роботи із можливим цитуванням найважливіших висловів автора.

Висновки щодо конспектованого матеріалу. Вказати нові, значимі, цікаві ідеї, положення, судження, з якими студент ознайомився завдяки конспектуванню обраної роботи.

Список використаних джерел (орієнтовний) для конспектування поданий в Додатку.

5.4. Вимоги та рекомендації до написання тез доповідей на науково-практичну конференцію

Тези доповіді – це опубліковані до початку наукової конференції матеріали із викладом основних аспектів наукової доповіді.

Тези доповіді мають:

- фіксувати наукову точку зору автора;
- містити матеріали, які раніше не друкувалися;
- наочно та логічно об'єднувати науковий матеріал загальною ідеєю;
- заголовок має відбивати сутність загальної ідеї, яка викладена у тезах;
- відповідати науковому стилю;
- бути насиченими науковим матеріалом;
- оптимально поєднувати складність думки з ясністю і доступністю викладу;
- логічно, послідовно, коротко, стверджувально, переконливо та обґрунтовано викладати думку (за необхідності – із підтвердженнями конкретними прикладами).

Структура тез: короткий вступ, обґрунтування актуальності теми; мета роботи (постановка проблеми або завдання); огляд відомих точок зору на проблему або опис ситуації в науковій сфері; власні думки на цю тему; передбачувані дослідження; висновки (яке завдання або проблема ставиться для подальшого вирішення).

6. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ

Форма підсумкового контролю – іспит – максимально 60 балів.

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною системою	Оцінка за 100-бальною шкалою
А	<ul style="list-style-type: none">– ВІДМІННО – високий рівень логічного, аналітичного, критичного мислення;– володіння категоріально-понятійним апаратом у повному обсязі та здатність до його інтерпретування відповідно до специфіки історико-культурної епохи;– розуміння логіки та специфіки історико-культурних процесів;– повне знання світоглядних основ історико-культурних епох;– знання та розуміння специфіки національного процесу культуротворення;– повнота характеристики та обґрунтованість суджень щодо історико-культурної обумовленості духовних здобутків національної та світової культури;– знання та розуміння щодо співвіднесення шляхів розвитку національної та світової культури;– знання щодо співвіднесення духовних здобутків світової та української культури з певним етапом історико-культурного процесу– знання провідних персоналій української культури.	5	90–100
В	<ul style="list-style-type: none">– ДУЖЕ ДОБРЕ – достатній рівень логічного, аналітичного, критичного мислення;– загалом правильне застосування категоріально-понятійного апарату та здатність до його інтерпретування відповід-	4	80–89

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною системою	Оцінка за 100-бальною шкалою
	<p>но до специфіки історико-культурної епохи;</p> <ul style="list-style-type: none"> – відносно розуміння логіки та специфіки історико-культурних процесів; – незначні помилки у знаннях щодо світоглядних основ історико-культурних епох із певними неточностями; – неповне знання та часткове розуміння специфіки національного процесу культуротворення; – неповна характеристика духовних здобутків національної та світової культури; – відносно розуміння щодо співвіднесення шляхів розвитку національної та світової культури; – неповне знання щодо співвіднесення духовних здобутків світової та української культури з певним етапом історико-культурного процесу – часткове знання провідних персоналій української культури. 		
С	<ul style="list-style-type: none"> – ДОБРЕ – часткове опанування категоріально-понятійного апарату; – помилки у розумінні специфіки історико-культурних процесів та характеристик світоглядних основ історико-культурних епох; – недоліки в знанні та розумінні специфіки національного процесу культуротворення, духовних здобутків національної та світової культури (3–5 помилок); – часткове знання щодо провідних персоналій української культури та схематична характеристика їх діяльності. 	4	75–79

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною системою	Оцінка за 100-бальною шкалою
D	<p>ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відсутність сформованого уявлення щодо категоріально-понятійного апарату; – суттєві помилки у характеристиці деяких рис історико-культурних епох; – необґрунтованість суджень щодо духовних здобутків національної та світової культури; – поодинокі знання щодо видатних персоналій української культури та значущості їх досягнень для певної історико-культурної епохи. 	3	70–74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	3	60–69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35–59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Особливості осмислення явища культури в епоху Античності, Середньовіччя, Відродження.
2. Специфіка наукового осмислення явища культури в контексті гуманітарної думки Нового часу.
3. Різноманіття концепцій культури в гуманітарному знанні Новітнього часу.
4. Пліуралізм сучасних дефініцій культури – чинники та особливості трактування сутності феномену.
5. Осмислення культури як суспільного явища в українській науковій думці.
6. Поняття «культура», структура, суб'єкт і об'єкт культури.
7. Культура і цивілізація.
8. Функції культури.
9. Сутність та структура духовної культури.
10. Духовні цінності – сутність і специфіка.
11. Традиції та новації як чинники розвитку культури.
12. Принципи типологізації культури.
13. Національна культура в системі світової культури.
14. Головні чинники становлення української культури.
15. Особливості еволюції української культури.
16. Мова в системі національної культури.
17. Основні риси української культури.
18. Українська національна ідея.
19. Характеристика українського менталітету.
20. Архетипи української культури.
21. Ознаки первісної культури.
22. Полілог культур в давні часи на території України.
23. Трипільська культура.
24. Культура прадавніх слов'ян.
25. Культура Античності її вплив на культурні процеси на українських теренах часів давнини.
26. Пам'ятки культури давніх часів на українських теренах.
27. Особливості середньовічного типу культури.

28. Мистецькі здобутки Західної Європи та Візантії доби Середньовіччя.
29. Характеристика культури Київської Русі як середньовічного типу культури.
30. Християнство як основа середньовічного світогляду Київської Русі.
31. Духовні осередки Київської Русі.
32. Втілення духовних цінностей в мистецтві Київської Русі.
33. Особливості культурних процесів в Галицько-Волинському князівстві.
34. Художні досягнення Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
35. Характеристика культури Італійського та Північного Відродження.
36. Мистецтво епохи Відродження.
37. Українська культура та європейські культурні процеси XIV–XVI ст.
38. Характеристика української культури XIV – I пол. XVII ст.
39. Культурні відносини з Литвою і Польщею XIV – I пол. XVII ст.
40. Проблеми збереження національної культури в Україні XIV – I пол. XVII ст.
41. Феномен козацтва.
42. Осередки культури в Україні XIV – I пол. XVII ст.
43. Роль братств в еволюції української культури XIV – I пол. XVII ст.
44. Освіта, наука, книгодрукування в Україні XIV – I пол. XVII ст.
45. Особливості української художньої культури XIV – I пол. XVII ст.
46. Здобутки українського мистецтва XIV – I пол. XVII ст.
47. Митці України XIV – I пол. XVII ст.
48. Діячі української культури XIV – I пол. XVII ст. та їх роль в європейському та українському культурних просторах.
49. Характеристика української культури II пол. XVII–XVIII ст.
50. Західноєвропейське та українське бароко.
51. Бароко в мистецтві Західної Європи XVII ст.

52. Феномен козацького бароко.
53. Здобутки мистецтва українського бароко.
54. Українські митці II пол. XVII–XVIII ст.
55. Характеристика доби Просвітництва.
56. Художня культури епохи Просвітництва.
57. Тенденції розвитку духовної культури II пол. XVII–XVIII ст. в Україні.
58. Розвиток освіти та науки в Україні II пол. XVII–XVIII ст.
59. Києво-Могилянська академія як культурно-освітній осередок.
60. Мистецтво України II пол. XVII–XVIII ст. як відбиття загальноєвропейських тенденцій (Ренесанс, бароко, класицизм).
61. Здобутки українського мистецтва II пол. XVII–XVIII ст.
62. Діячі української культури II пол. XVII–XVIII ст. та їх роль в європейському та російському культурних просторах.
63. XIX ст. в історії світової культури.
64. Художня культура Західної Європи XIX ст.
65. Характеристика розвитку української культури XIX ст.
66. Проблема шляхів розвитку нації і національної культури в XIX ст.
67. Діяльність української інтелігенції XIX ст.
68. Роль суспільних об'єднань у розвитку української культури XIX ст.
69. Розвиток науки й освіти в Україні XIX ст.
70. Харківський, Київський і Львівський університети як осередки духовної культури XIX ст.
71. Соціальне призначення мистецтва в Україні XIX ст.
72. Романтизм і реалізм в українському мистецтві XIX ст.
73. Митці України XIX ст.
74. Здобутки українського мистецтва XIX ст.
75. Головні риси світової культури XX ст.
76. Світоглядні основи культури XX ст.
77. Розвиток культури в роки української революції (1917–1921 рр.)
78. Характеристика етапів розвитку культури УРСР.
79. Здобутки та втрати української культури за радянських часів.
80. Митці радянської України.

81. Діячі української культури ХХ ст. та їх здобутки.
82. Здобутки українського радянського мистецтва.
83. Митці України ХХ ст.
84. Тенденції розвитку культури часів «перебудови».
85. Тенденції розвитку української культури часів незалежності.
86. Проблеми сучасної української культури.
87. Розвиток української художньої культури часів незалежності.
88. Діячі культури часів незалежної України.
89. Митці незалежної України.
90. Здобутки мистецтва незалежної України.
91. Полілог культур як чинник розвитку української культури на межі ХХ–ХХІ ст.
92. Глобалізація та українська культура.
93. Українська діаспора: поняття, історія становлення.
94. Культуротворча діяльність української діаспори.
95. Українська діаспора: видатні представники та творчі досягнення

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Світова та українська культура: навч. посіб. Київ : Світ. 2004. 344 с.
2. Бокань В. А., Л. П. Польовий. Історія культури України: навч. посіб. Київ : МАУП. 2002. 256 с.
3. Вербицька П. В., Хома І. Я. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2015. 301 с.
4. Гелей С. Д. Історія української культури. Львів: Вид-во Львівського торгово-економічного університету, 2022. 319 с.
5. Греченко В. А., Кислюк К. В. Історія української культури : навч. посіб. Київ : Кондор-Видавництво. 2018. 351 с.
6. Гула Р. В., Пердерій І. Г., Дерев'яно Л. І. Історія української культури у схемах, таблицях та ілюстраціях. Київ : «Каравела». 2019. 180 с.
7. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с.
8. Історія української культури : підручник / В. А. Качкан, О. Б. Величко, О. А. Редькіна та ін. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
9. Історія української культури / за заг. ред. І. П. Крип'якевича. 4-е вид. Київ: Либідь. 2002. 656 с.
10. Історія української культури : курс лекцій / Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ : Ліра-К, 2021. 230 с.
11. Кордон С. В. Українська та зарубіжна культура. Київ: Центр навчальної та практичної літератури, 2019. 584 с.
12. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала : лекція, прочит. в Нац. ун-ті «Києво-Могилянська акад.», 1 верес. 1999 р. Київ : Києво-Могилян. акад. 2005. 32 с.
13. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. : у 3 ч. / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. Львів : Світ. 2003. Ч. 1. 256 с. 2004. Ч. 2. 268 с.
14. Культура України: тезаурус і персоналії. Видання 2-ге, виправлене та доповнене. За ред. Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець; [наук. ред. О. В. Лозовой]. Харків : Право. 2019. 27 с.

15. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посіб./ за ред. А. В. Яртіся, В. А. Мельника. Львів : Світ. 2005. 568 с.

16. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 142 с.

17. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк. 2017. 730 с.

18. Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу Закон України від 21 серпня 2025 року №4579-IX.

19. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю. П. Богуцького. Київ: Знання. 2007. 679 с.

20. Українська культура: підручник / [В. О. Лозовой (керівник авт. кол.), Л. В. Анучина, О. В. Бурлука та ін.]; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2021. 400 с.

21. Хома І. Я. Історія української культури. Київ : Кондор, 2017. 356 с.

22. Шейко В. М. Історія української культури: навч. посіб. Київ : Кондор, 2017. 271 с.

Додаткова література

1. Букач В. М., Бакланова Н. М. Історія української культури. Словник-довідник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 216 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10813/3/Vukach%20Valery%20Mykhailovych%202021.doc.pdf>

2. Духовна культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти») : тези учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 квітня 2018 р.). Харків : Право, 2018. 212 с.

3. Духовна культура України перед викликами часу : тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 квітня 2019 р.) / редкол.: А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. А. Стасевська, О. В. Уманець. Харків : Право, 2019. 282 с.

4. Духовна культура України перед викликами часу (до 30-річчя кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого) (2020 р.) : тези доповідей учасників III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 квітня 2020 р.) / редкол.: А. П. Геть-

ман (голова), В. О. Лозовой, О. В. Уманець, О. А. Стасевська, В. М. Пивоваров. Харків : Право, 2020. 210 с.

5. Духовна культура України перед викликами часу : тези доп. учасників IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 травня 2021 р.) / редкол.: А. П. Гетьман (голова), В. М. Пивоваров, О. В. Уманець, О. А. Стасевська. Харків : Право, 2021. 280 с.

6. Духовна культура України перед викликами часу : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 23 травня 2024 р.) / [редкол.: А. П. Гетьман (голова), В. М. Пивоваров, О. В. Уманець, О. В. Прудникова]; МОН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. культурології. – Харків : Право, 2024. –154 с. (До 220-річчя Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого).

7. Духовна культура України перед викликами часу (до 30-річчя кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого)»: тези доповідей учасників VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 травня 2025 р.) / [редкол. А. П. Гетьман (голова), В. М. Пивоваров, О. В. Уманець, О. В. Прудникова]. – Харків: Право, 2025. 300 с.

8. Енциклопедичний словник символів культури України / за ред.: О. І. Потапенка, В. П. Коцура, В. В. Куйбіди. Корсунь-Шевченківський : Корсун. видавн. дім «Всесвіт». 2017. 687 с.

9. Зотов В. М., Клімачова А. О., Таран В. О. Українська та зарубіжна культура. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 264 с.

10. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 1. Історія культури давнього населення України / [Ю. С. Асєєв та ін.]. 2001. 1134 с.

11. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII століть / [В. С. Александрович та ін.]. 2001. 846 с.

12. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 3. Українська культура другої половини XVII–XVIII ст. / [В. С. Александрович та ін.]. 2003. 1245 с.

13. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 4. Кн. 1. Українська культура першої половини ХІХ ст. : [у 2 кн.] / [Л. Ф. Артюх та ін.]. 2008. 1006 с.
14. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 4. Кн. 2. Українська культура другої половини ХІХ ст. : [у 2 кн.] / [М. П. Бондар та ін.]. 2005. 1292 с.
15. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 5. Кн. 1. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. : [у 4 кн.] / [Ажнюк Б. М. та ін.]. 2011. 861 с.
16. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 5. Кн. 2. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. : [у 4 кн.] / [Ажнюк Б. М. та ін.]. 2011. 1030 с.
17. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 5. Кн. 3. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. : [у 4 кн.] / [І. Є. Александро́ва та ін.]. 2012. 947 с.
18. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б. Є. (голов. ред.) [та ін.]; [НАН України]. Київ: Наукова думка, 2001–2013. Т. 5. Кн. 4. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. : [у 4 кн.] / [Артюх Л. Ф. та ін.]. 2013. 941 с.
19. Криса Б. Григорій Сковорода і українська риторична традиція. *Переяславські сковородинівські студії*. Зб. наук. праць. Вип. 6. Ніжин, 2019. С.72–84.
20. Меліхова Ю. А. Любов Мандзюк : феномен творчого буття особистості / *Аспекти історичного музикознавства*. Зб. наук. ст., ХНУМ, Вип. ХХІІ: До 95-річчя кафедри народних інструментів України. Харків : Нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського, 2021. С. 179–194.
21. Меліхова Ю. А. Православ'я і правосуддя. *Проблеми законності: зб. наук. праць*. 2018. Вип. 143. С. 267–273.
- Меліхова Ю. А., Курочка В. М. Оксана Герасименко. Таїна як форма буття у творчості. *Actual methods of development of science and*

education. США. Бостон. 2023. С. 33–36. URL: <https://eu-conf.com/events/actual-methods-of-development-of-science-and-education>.

Невельська-Гордєєва О., Меліхова Ю., Слюсаренко Т. Граючи в сутність людської думки: філософські й культурологічні аспекти (Jugar a la esencia del pensamiento humano: aspectos filosoficos y culturales) / *Revista de Filosofia* Vol. 39, № 100, 2022–1, (Ene-Abr) pp. 183–194.

Невельська-Гордєєва О., Гармаш Л., Меліхова Ю. Ігрова сутність альтернативної реальності: методологічні, філософські та культурологічні аспекти (Game Essence of Alternative Reality: Methodological, Philosophical and Culturological Aspects *Agathos-an international review of the humanities and social sciences*). 2022, P. 35–46.

22. Melikhova Y., Sliusarenko T., Nevelska-Hordieieva O. Playing Essence of Human Thinking: Philisophical and Cultural Aspects. (Jugar a la esencia del pensamiento humano: aspectos filosoficos y culturales). *Revista de Filosofia*, Vol. 39, № 100, 2022–1, (Ene-Abr) pp. 183–194 Universidad del Zulia. Maracaibo-Venezuela (pp. 183–194).

23. Попович М. В. Червоне століття. Київ : АртЕК, 2005. 887 с.

24. Прудникова О. В., Дзьобань О. П. Інформаційна та національна культури українського соціуму: проблеми кореляції. *Інформація і право*, 2019, 33. С. 16–27.

25. Прудникова О. В. Інформаційна культура сучасної молоді: філософська рефлексія проблемного поля. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2024, № 2 (61). С. 67–77.

26. Прудникова О. В. Феномен інформаційної культури у вітчизняному науковому дискурсі. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2023, № 4 (59). С. 6–16.

27. Рафальський О. О., Калакура Я. С., Коцур В. П., Юрій М. Ф. Антропологічний код української культури і цивілізації у двох книгах). Кн. 1. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2020. 432 с.

28. Рафальський О. О., Калакура Я. С., Коцур В. П., Юрій М. Ф. Антропологічний код української культури і цивілізації у двох книгах). Кн. 2. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2020. 536 с.

29. Рафальський О. О., Калакура Я. С., Юрій М. Ф. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність. Київ: ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.

30. Сабадаш Ю. Історія української культури від стародавніх часів до ХХ ст.). Ілюстрована хрестоматія. Київ Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.

31. Сабадаш Ю. Історія української культури (ХХ ст.). Ілюстрована хрестоматія. Київ Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с.

32. Сабадаш Ю. Історія української культури (1991–2023). Ілюстрована хрестоматія. Київ Видавництво Ліра-К, 2024. 320 с.

33. Сердюк О. В., Уманець О. В., Слюсаренко Т. О. Українська музична культура: від джерел до сьогодення. Харків : Основа, 2002. 400 с.

34. Слюсаренко Т. О. Бандурне мистецтво в українському культурному просторі (на прикладі бандурного виконавства Слобідського регіону ХХ – поч. ХХІ століть) : монографія. Харків : Право, 2018. 166 с.

35. Слюсаренко Т. О. Капела бандуристів «Сонце» ХНУМ імені І. П. Котляревського: становлення та специфіка розвитку (до 20-річчя творчої діяльності капели та 50-річчя з дня народження керівника Надії Мельник). *Аспекти історичного музикознавства*: зб. наук. ст. Вип. ХХІІ: До 95-річчя кафедри народних інструментів України. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд. Романюк І. А. Харків, ХНУМ, 2021. С. 166–178.

36. Слюсаренко Т. О. Проблеми становлення та розвитку бандурного виконавства Харкова (ХХ – ХХІ ст.). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2022. Вип. 55. Том 3. С. 73–79.

37. Стасевська О. А. Експлікація аксіологічного аспекту концепту «історична пам'ять». *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: *Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. № 1(36), 2018. Харків : Право. С. 123–135.

38. Стасевська О. А. Історична ідентичність як теоретичний конструкт соціально-гуманітарного знання. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: *Політологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін.* Харків: Право, 2020. №2 (45) С. 209–229.

39. Стасевська О. А. Історична пам'ять та соціальний міф як форми інтерпретації минулого. *Вісник Національного універси-*

тету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2019. № 1. С. 165–181.

40. Стасевська О. А., Маланчук І. І. Культурна дипломатія: симбіоз культурного та правового потенціалу. *Право та інновації*. Харків: Право. 2021. № 1 (33). С. 89–95.

41. Стасевська О. А. Соціокультурна ідентичність постмодерну: проблеми соціального конструювання. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: Політологія/редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків: Право, 2021. № 48 (2). С. 215–223.

42. Стасевська О. А., Уманець О. В. Етична складова соціальної місії університету. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. № 4 (39), 2018. Харків: Право. С. 143–155. Стасевська О. А., Маланчук І. І. Культурна дипломатія: симбіоз культурного та правового потенціалу. *Право та інновації*. 2021. № 1 (33). С. 89–95.

43. Уманець О. В. Глокалізація. *Соціологія права: енциклопедичний словник* / за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2020. С. 186–188.

44. Уманець О. В. Кітх у просторі культури межі ХХ–ХХІ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2022. Вип. 47. Т. 4. С. 60–65.

45. Уманець О. В. Культурно-мистецький проєкт як явище сучасної національної культури. *Fine Art and Culture Studies*, 2024. № 1. С. 247–255.

46. Уманець О. В. Трансформація концепту зла як віддзеркалення аксіологічної динаміки в музичній фаустіані ХІХ–ХХ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 40. Т. 3 С. 53–59.

47. Уманець О. В. Lasciviosa війни: позиція митця перед викликами часу. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023, № 3 (61). С. 88–89.

48. Уманець О. В., Дорошенко В. О. Творчість Лесі Українки в естетичних параметрах сучасного національного театру анімації. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки, теорії і практики освіти*. 2021. Вип. 59. С. 37–50.

49. Федорак Н. Вінець і вирій українського бароко. Харків, 2020. 173 с.

50. Хамітов Н. В., Крилова С. А. Людина і культура: словник. Філософська антропологія, філософія культури, культурологія. Київ: КНТ, 2022. 295 с.

51. Чижевський Д. І. Історія української літератури. Київ : Академія, 2008. 568 с.

Для нотаток

Для нотаток

Навчальне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА»

для здобувачів вищої освіти
денного відділення I курсу
(відповідно до вимог ECTS)

У к л а д а ч і:

Пивоваров Василь Миколайович
Уманець Ольга Віталіївна
Прудникова Олена Вікторівна
Меліхова Юлія Анатоліївна

Підписано до друку 31.10.2025. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 3,4. Обл.-вид. арк. 2. Тираж 100 прим.

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017